

Landelijk Overleg Wolf

Leidseveer 2
3511 SB Utrecht
T: 085 - 486 22 22

Aan : BAC Landelijk gebied

t.a.v. voorzitter Dhr. J. Beemsterboer
communicatie@ipo.nl

Aan: Staatssecretaris van LVVN

Dhr. ir. J.F. Rummenie
staslvvn@minlnv.nl

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
		LOW 02-2024	18-11-2024
Contactpersoon			Bijlage(n)
5.1.1.c			

Onderwerp : Concept Wolvenplan 2025

Geachte heren Beemsterboer en Rummenie,

Het Landelijk Overleg Wolf (LOW) is een overleg waarin afstemming plaatsvindt over het Interprovinciaal wolvenplan 2025 tussen verschillende belanghebbenden. Het LOW adviseert provincies over te voeren beleid.

In het Landelijk Overleg Wolf (LOW) is het voorgenomen wolvenbeleid gedeeld. En is het concept interprovinciaal wolvenplan en interventierichtlijnen besproken. Daarnaast hebben een aantal deelnemers individuele reacties op het plan opgesteld en die met elkaar gedeeld.

Een overleg is het meest zinvol als na behandeling van het stuk de bereidheid bestaat om te zoeken naar gemeenschappelijke elementen in de opvattingen. Gericht op het zoeken naar draagvlak en toekomstperspectief voor alle betrokkenen en gezocht naar die elementen die gezamenlijk gedragen worden. Vanuit deze benadering is hieronder die gemeenschappelijkheid geformuleerd. Het LOW reageert in het verlengde van eerdere LOW-reacties die ons inziens nog steeds van betekenis zijn, en wij niet willen herhalen.

In onze reactie nu gaan wij eerst in op enkele algemene opvattingen om daarna nog in te gaan op enkele specifieke punten. Gezien het ambitieuze tijdsplan was het niet mogelijk om binnen het LOW alle onderdelen van het concept-wolvenplan te bespreken. Daarom zijn organisaties ook in de gelegenheid gesteld om separaat hun zienswijze in te dienen. Voor zover daarvan gebruik is gemaakt zijn deze bijgevoegd.

Een interprovinciaal opgesteld wolvenplan heeft welhaast per definitie het kenmerk van een plan dat kaders aangeeft. Kaders omdat een groot deel van het beleid bevoegdheden van de individuele provincies betreft en uitwerking van de beleidslijnen daar plaats vindt. Kaders ook omdat een provinciaal plan dat relevant wil zijn, zich moet bewegen binnen de kaders zoals die door Europees en Nederlands beleid zijn gesteld.

Deze positie van het plan wordt door velen en ook door de deelnemers aan het LOW weliswaar begrepen maar ook als ongemakkelijk ervaren. Er ontbreekt als het ware een kop en een staart aan het plan.

De staart

De staart wordt gevormd door de operationele uitwerking van het beleid. Op een aantal terreinen is dat weliswaar gebeurd (interventierichtlijnen) maar bij elk plan hoort een concrete uitvoeringsagenda: wie doet wat wanneer met welke budgetten. Het LOW heeft begrepen dat een dergelijke uitvoeringsagenda van Rijk en Provincies in de maak is. Wij dringen erop aan deze uitvoeringsagenda zo snel mogelijk operationeel te maken en in deze agenda ook de samenwerking tussen Rijk, provincies en desgewenst gemeentes zichtbaar te maken.

Burgers in dit land zijn niet geïnteresseerd in discussies over bevoegdheden tussen overheden: zij willen dat de overheid als één overheid opereert en interbestuurlijk samenwerkt en het is aan die overheden om de activiteiten en acties in samenhang te bezien en uit te werken. Wij hebben al in een eerder advies over het RDA rapport aangegeven dat een interbestuurlijke stuurgroep een goed instrument is om de samenhang in beleid ook bestuurlijk te borgen.

De Kop

De kop wordt gevormd door de wens dat elk beleidsplan ook ingebed wordt in een visie, gedachten over de relatie van het beleid met meer fundamentele vraagstukken die raken aan dat beleid maar niet direct, nu operationeel te maken zijn.

Bij het wolvenplan richt zich dat op onder meer de positie van wilde dieren in het dichtbevolkte Nederland. In een eerder advies hebben wij daarop al gewezen en ook het RDA advies benoemt dit punt. Om niet telkens in ad-hoc beleid terecht te komen zowel met betrekking tot de wolf als ook tot andere wilde dieren is het noodzakelijk om meer fundamenteel na te denken welke ruimte er letterlijk en figuurlijk is voor wilde dieren in dit land. Niet alleen louter in "filosofische" zin maar ook in het ontwikkelen van innovatieve instrumenten om bij voorbeeld tot een slimme ruimtelijke zonering te komen. Niet alles kan overal en altijd en dat geldt voor mens en dier. Tussen rasters en hekken plaatsen en afschieten van wilde dieren moet toch veel meer mogelijk zijn.

Wij zijn op zoek naar draagvlak en toekomstperspectief voor iedere betrokkene, met name voor de landbouwsector, die de meest directe impact ondervindt van de komst van de wolf. Maar de komst van de wolf raakt ook aan andere belangen. De maatschappelijke onrust, m.a.w. de sociaal-maatschappelijke impact is daarin een belangrijk aandachtsveld. Vanuit die brede optiek vindt het LOW het van betekenis u onze wensen met betrekking tot het voorgenomen wolvenbeleid mee te geven.

Het LOW is blij en hoopvol met de samenwerking tussen de provincies (IPO/BIJ12) en het Ministerie van LVVN. Dit versterkt de mogelijkheden voor een landelijke aanpak die tot uiting zal komen in de gemeenschappelijke 'Landelijke Uitvoeringsagenda Wolf'.

Het principe van een gebiedsgerichte invoering van de 'preventie-voorwaarde' om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming bij schade wordt als een goed vertrekpunt ervaren. Over de precieze voorwaarden daarbij in het operationeel maken daarvan leven binnen het LOW verschillende gedachten (zie bijlagen). In ieder geval dient duidelijk te worden aangegeven waar, wanneer en hoe dit wordt ingevoerd en toegepast. Een uitdrukkelijke voorwaarde is dan wel dat de subsidieregeling voor het treffen van preventiemaatregelen ruimhartig en voorspelbaar is, zowel wat de hoogte van de bedragen als het gebied waarop de regeling betrekking heeft. Daarbij is ook aandacht nodig voor mogelijk aanwezige belemmeringen in het kader van het bestemmingsplan.

Visie en uitgangspunten

Een ruimtelijke visie en daarmee samenhangend kader heeft hoge prioriteit en zou, naar analogie met andere diersoorten, duidelijkheid kunnen gaan bieden hoe de overheden met de wolf willen omgaan. En sturend kunnen zijn op de uitvoeringsagenda wolf. Het RDA advies, is binnen het LOW gewaardeerd en geeft hiervoor goede aanknopingspunten.

Daarbij dient vanuit een breed ruimtelijke ordeningsmotief gekeken te worden naar zowel ecologie, economie en de sociaal-maatschappelijke aspecten. Kortom: naar dieren én mensen, draagvlak e.d. Om uiteindelijk een kader te bieden aan een verantwoorde en veilige manier van samenleven met de wolf. Er moet plek gevonden worden voor claims op het gebruik van de ruimte die ieder afzonderlijk te verdedigen zijn maar in zijn totaliteit niet mogelijk zijn. Dat vereist zorgvuldige publieke besluitvorming en het besef dat maximale claims niet mogelijk zijn en dus iedereen wat moet 'inschikken'. En is op korte termijn ook de bepaling Staat van instandhouding van groot belang omdat dit ook zal bijdragen aan duidelijkheid over het handelingsperspectief.

Internationale samenwerking is noodzakelijk. Bijvoorbeeld als het gaat om het bepalen van de Gunstige staat van instandhouding. In het kader van het ganzenbeleid lijkt een internationale aanpak ook succesvol te zijn en kent daarmee overeenkomsten. Landelijk heeft dit vorm gekregen in een voorstel voor een Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen, dit kan als inspiratie dienen voor een werkwijze die ook voor de wolf zou kunnen gelden.

Tegelijkertijd het pleit om ook op provinciaal niveau, actief te worden in provincies waar nog géén wolvencommissies, wolvenconsulenten, veebeschermingsteams zijn. M.a.w. juist voorbereid zijn op i.p.v. van achteraf als de wolf er al is.

Probleemsituaties en probleemwolven

Een effectievere aanpak van probleemsituaties en probleemwolven is hard nodig. Het blijft bijzonder dat de uitvoering van interventies (of het nu gaat om verjagen, paintballen, zenderen of doden van een wolf) stranden in juridische procedures. Dat kan niet de bedoeling zijn van de wetgever. Een goede onderbouwing van de situaties en versnelling van vergunningverlening en daarmee daadkrachtige uitvoering is daarbij van groot belang. Kortom het handelingsperspectief schiet hier nog te kort. Mogelijk kan een landelijk gecoördineerd en interprovinciaal afgestemd faunabeheerplan wolf hierbij behulpzaam zijn. Een adequate dossieropbouw en incidentenregistratie, mede vanuit het veiligheidsperspectief, of in ieder geval gestructureerd verzamelen van informatie, is daarbij wenselijk.

In de escalatieladders van de interventierichtlijnen vormen het beleidsmatig kader en de juridische basis om te handelen. Deze dienen zo concreet mogelijk te worden ingevuld. En daarbij ook aandacht te geven aan de maatschappelijke beleving. Aanvallen op een schaapskudde dienen ook als probleemsituatie te kunnen worden benoemd.

Preventie

De inzet op preventieve maatregelen is een basis voorwaarde. Daarom is het pleit om dit landelijk, via subsidieregelingen, te organiseren. De inzet voor zgn. wolf-fencing team's is daarbij een goed hulpmiddel die niet alleen kunnen bijdragen aan feitelijke realisatie en uitvoering maar ook adviezen kunnen geven. Uiteraard is van belang dat duidelijk is wie wat gaat doen en hoe dit wordt betaald. Meer aandacht is nodig voor de positie van de schaapskuddes evenals voor innovaties die kunnen bijdragen aan betere preventiemogelijkheden. Het is gewenst om nader onderzoek te doen naar de effecten, zowel landschappelijk als ecologisch, van de wolfwerende rasters.

In dit kader is de mogelijkheid voor vergoeding van arbeid, onderhoud e.d. is een onderwerp waarbij betrokkenheid van de sector noodzaak is.

Kennis en expertise

Het voorkomen van maatschappelijke onrust, polarisatie e.d. verdient meer dan nu de aandacht ook van overheidszijde. Een Landelijk Informatiepunt & Kenniscentrum Wolf is van grote betekenis om de Nederlandse bevolking op goede en onafhankelijke wijze, op basis van feitelijke kennis en onderzoek betrouwbaar te kunnen informeren over de wolf en hoe hiermee om te gaan. Kortom: ook publiekscommunicatie is onmisbaar.

Samenwerking tussen stakeholders wordt als wenselijk gezien. De suggestie werd gedaan om eens te kijken naar de Deense (wolven-)aanpak als het gaat om het maatschappelijk draagvlak die o.a. meer gericht is op mediation.

Deskundigenteam

Door verschillende betrokkenen wordt gepleit voor een onafhankelijk en breed samengesteld deskundigen team. Dat wordt van harte onderschreven. Hierin dienen diverse disciplines aanwezig te zijn. De invulling en taakopvatting hiervan dient nader te worden uitgewerkt. Daarbij kan gedacht worden aan het analyseren van incidenten, probleemsituaties en/of het beoordelen van adviezen van derden. Ook de woordvoering van overheidszijde is een aandachtspunt. Bovendien zouden er protocollen moeten klaarliggen voor wanneer er een probleemsituatie voordoet, zodat snel en adequaat kan worden gehandeld.

Tot slot: dit dossier heeft urgentie en vergt daarmee op korte termijn inzet van mensen en financiële middelen en wij rekenen er op dat de overheden in gezamenlijkheid (Rijk en provincies) deze zullen faciliteren.

Het LOW en ook de stakeholders afzonderlijk, worden graag betrokken bij de invulling van de uitvoeringsagenda wolf.

Deze reactie is gelijktijdig uitgegaan naar de Minister van LVVN en de IPO Bestuurlijke Adviescommissie Landelijk Gebied.

Met vriendelijke groet,

Samenstelling Landelijk Overleg Wolf

Landschappen NL, Dierenbescherming, Federatie Particulier Grondbezit, Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging, LTO Nederland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Beheer Platform Kleinschalige Schapen- en Geitenhouders, Vereniging Gescheperde Schaapskudden, Vereniging Nederlandse Gemeenten, Wolf Fencing Nederland. Zoogdiervereniging;

Wetenschappelijke inbreng: Wageningen Environmental Research;

Ambtelijk secretariaat: IPO, LVVN en BIJ12.

O.l.v. de onafhankelijk voorzitter.

Bijlagen, de individuele reacties van:

1. Gezamenlijke reactie van: LTO, Platform KSG, NSFO, VGSN, SZH
2. Vereniging Natuurmonumenten
3. Dierenbescherming
4. Federatie Particulier Grondbezit